

Press och information

Europeiska unionens domstol
PRESSMEDDELANDE nr 189/21
Luxemburg, den 21 oktober 2021

Dom i de förenade målen C-845/19 och C-863/19
Okrazhna prokuratura – Varna

Domstolen preciserar vissa bestämmelser i direktivet om frysning och förverkande av hjälpmedel vid och vinning av brott i Europeiska unionen

Direktivet utgör hinder för en nationell lagstiftning som tillåter förverkande till staten av egendom som påstås tillhöra en annan person än den aktuella gärningsmannen, utan att denna person har möjlighet att delta i förfarandet för förverkande

Två bulgariska medborgare (nedan kallade de berörda personerna alternativt de berörda) dömdes i februari 2019 för att i staden Varna (Bulgarien) ha gjort sig skyldiga till otillåtet innehav av mycket farlig narkotika i syfte att distribuera den. Som en följd härav begärde Okrazhna prokuratura – Varna (åklagarmyndigheten i Varna, Bulgarien) att Okrazhen sad Varna (Regiondomstolen i Varna, Bulgarien) skulle besluta om förverkande till staten av penningbelopp som hittats i samband med husrannsakan i deras respektive bostäder.

Vid förhandlingen inför den domstolen uppgav de berörda att de beslagtagna penningbeloppen tillhörde medlemmar av deras respektive familjer. Familjemedlemmarna i fråga deltog inte i förfarandet vid nämnda domstol, eftersom de enligt bulgarisk rätt inte har rätt till detta. Samma domstol avlog begäran om förverkande av de aktuella penningbeloppen, eftersom den ansåg att det brott som de berörda hade dömts för inte var av den arten att det gav upphov till några ekonomiska fördelar. Även om det fanns bevis för att de berörda personerna sålde narkotika hade de varken åtalats eller dömts för detta brott. Åklagarmyndigheten i Varna överklagade denna dom och gjorde gällande att den nämnda domstolen, vid tillämpningen av de nationella bestämmelserna, underlåtit att beakta direktiv 2014/42.¹

Mot den bakgrunden beslutade den hänskjutande domstolen att fråga EU-domstolen huruvida det krävs en gränsöverskridande situation för att direktiv 2014/42 ska vara tillämpligt. Den hänskjutande domstolen ville även få klarhet i omfattningen av det förverkande som direktivet föreskriver samt i omfattningen av den rätt till ett effektivt rättsmedel som tillerkänns en tredjeman som gör gällande eller påstås vara ägare till egendom som är föremål för förverkande. Genom sin dom uttalar sig domstolen om frågor som är av central vikt för att precisera tillämpningsområdet för direktiv 2014/42 och tolkningen av vissa centrala begrepp.

Domstolens bedömning

Domstolen konstaterar för det första att **innehav av narkotika i distributionssyfte omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2014/42, även om samtliga omständigheter som hänger samman med detta brott är begränsade till en och samma medlemsstat**. Enligt EUF-fördraget² faller innehav av narkotika i distributionssyfte nämligen in under sådan särskilt allvarlig brottslighet med ett gränsöverskridande inslag som nämns i fördraget. Unionslagstiftaren är således behörig att anta minimiregler om harmonisering såvitt gäller fastställande av brottsrekvisit och påföljder inom detta område. Behörigheten omfattar även situationer där omständigheterna kring den konkreta gärning som begåtts är begränsade till en enda medlemsstat.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/42/EU av den 3 april 2014 om frysning och förverkande av hjälpmedel för och vinning av brott i Europeiska unionen (EUT L 127, 2014, s. 39).

² Artikel 83.1 FEUF.

Därefter slår domstolen fast att direktiv 2014/42 inte enbart föreskriver förverkande av egendom som utgör en ekonomisk fördel som härrör från det brott för vilket gärningsmannen har dömts, **utan även avser förverkande av egendom som tillhör denne gärningsman och som den nationella domstol vid vilken målet är anhängigt är övertygad om härrör från annan brottslig verksamhet.** Sådant förverkande ska ske med iakttagande av de garantier som föreskrivs i direktivet³ och under förutsättning att det brott som nämnde gärningsman dömts för återfinns bland de brott som räknas upp däri⁴ och att brottet, direkt eller indirekt, kan ge upphov till en ekonomisk fördel.

Vad gäller den första typen av förverkande, krävs att den vinning som förverkandet avser **härrör från det brott som gärningsmannen dömts för genom den slutliga domen.**

Vad sedan avser den andra typen av förverkande, som innebär ett utökat förverkande,⁵ preciserar domstolen att när **medlemsstaterna** fastställer huruvida ett brott direkt eller indirekt kan ge upphov till en ekonomisk fördel får de **beakta tillvägagångssättet, till exempel om brottet har begåtts inom ramen för organiserad brottslighet eller i avsikt att generera regelbundna vinster från brott.**⁶ Vidare slår domstolen fast att den nationella domstolens övertygelse att egendomen i fråga härrör från brottsliga handlingar **ska grundas på de specifika omständigheterna i målet, däribland fakta och tillgängligt bevismaterial.**⁷ Den nationella domstolen får härvidlag bland annat beakta att värdet på egendomen inte står i proportion till den dömdes lagligen förvärvade inkomst.⁸

Vad slutligen beträffar förverkande hos tredje man,⁹ förutsätter sådant förverkande att det **visas att en misstänkt eller en tilltalad har överfört vinningen till tredje man eller att tredje man har förvärvat denna samt att tredje man har kännedom om att överföringens eller förvärvets syfte var att undvika förverkande.**

Domstolen slår sedan för det tredje fast att direktiv 2014/42, jämfört med artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, **utgör hinder för en nationell lagstiftning som tillåter förverkande till staten av egendom som påstås tillhöra en annan person än den aktuella gärningsmannen, utan att denna person har möjlighet att delta i förfarandet för förverkande.** Enligt direktivet ska medlemsstaterna nämligen vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de personer som berörs av de åtgärder som direktivet föreskriver, inklusive tredje man som gör gällande eller påstås vara ägare till den egendom vars förverkande är aktuellt, **har rätt till ett effektivt rättsmedel och till en rättvis rättegång så att deras rättigheter tillvaratas.**¹⁰ I direktivet föreskrivs flera specifika garantier för att säkerställa skyddet för sådana tredje mäns grundläggande rättigheter. Bland dessa garantier återfinns **rätten att få tillgång till en advokat under hela förverkandeförfarandet,**¹¹ vilken uppenbart innefattar en rätt för nämnde tredje man att yttra sig inom ramen för detta förfarande, inklusive rätten att göra gällande sin äganderätt till den egendom som berörs av förverkandet.¹²

PÅPEKANDE: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till EU-domstolen med frågor om tolkningen av unionsrätten eller om giltigheten av en unionsrättsakt. Domstolen avgör inte målet vid den nationella domstolen. Det är den nationella domstolen som ska avgöra målet i enlighet med EU-domstolens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

³ Artikel 8.8 i direktiv 2014/42.

⁴ Artikel 5.2 i direktiv 2014/42.

⁵ Artikel 5 i direktiv 2014/42.

⁶ Skäl 20 i direktiv 2014/42.

⁷ Skäl 21 i direktiv 2014/42.

⁸ Artikel 5.1 i direktiv 2014/42.

⁹ Artikel 6 i direktiv 2014/42.

¹⁰ Artikel 8.1 i direktiv 2014/42.

¹¹ Artikel 8.7 i direktiv 2014/42.

¹² Artikel 8.9 i direktiv 2014/42.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

Domen i [fulltext](#) publiceras på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127